

ИСТОРИЈА САБОРНОГ ХРАМА У КРАГУЈЕВЦУ

Саборни храм посвећен празнику Успења Пресвете Богородице налази се у граду Крагујевцу, у улици Краља Александра I Карађорђевића број 31. Град Крагујевац и његова историја није дуга ако се мисли само на прве помене овог града у писаним изворима. Али, живот на ширем подручју Крагујевца је старији од 15. века, када датира први писани извор. Бројни трагови боравка људи на овим просторима забележени су на многим местима, од оних најстаријих, палеолитских пећина (околина Градца) и оних неолитских (Дивостин, Гривац) и из бакарног и бронзаног доба и тако редом кроз све епохе. Први историјски помен Крагујевца је из 1476. године у једном турском дефтеру под именом Караговинца. План за изградњу Нове – Саборне цркве израђен је 1866. године. Као почетак градње Саборног храма Успења Пресвете Богородице одређен је, 12. јул 1869. године. У присуству митрополита Михаила Јовановића, малолетни кнез Милан Обреновић положио је камен темељац нове цркве. План цркве је, израдио инжењер Андреја Андрејевић. Извођач радова је био Светозар Таназевић. У периоду од 1872. - 1879. године нису извођени никакви радови. Године 1879. су се нашла средства за наставак градње. Изградња храма је завршена 1884. У Минеју за месец септембар, на страни 144. постоји запис о томе да је освећење цркве извршио митрополит Теодосије у недељу, 30. IX по старом /13. X по новом календару 1884. године.

АРХИТЕКТУРА САБОРНОГ ХРАМА

Основа цркве је у виду грчког крста са четвртастом олтарском апсидом. Изнад централног простора, на пресеку кракова крста, уздиже се велика обличаста купола распона седам метара, а дијагонално од ње, на угловима, постављена су четири мања кубета. Црква је зидана од камена и опеке. Портали су полулучни са уздигнутим степеништем, а прозори вишеделни са танким каменним стубићима, романичким аркадама и рељефним розетама. Венци се састоје од низова слепих аркада и конзола и подсећају на студеничку декорацију. Фриз на куполи је романски, као и на осталим деловима фасаде. Розете, на источном и западном зиду спадају, такође, у одлике романског стила. У храму постоје два споредна улаза у цркву, са северне и јужне стране, као и улаз у олтар, директно у ђаконикон. Када би се одређивао стил којем припада црква Успенија Пресвете Богородице, онда би то било могуће само описно - то је византијско - романички стил са примесима ренесансе и других стилова. Звоник Саборног храма је подигнут 1928.г. према пројекту архитектке Владимира Девића.

ИКОНОСТАС

Иконостас саборног храма израдио је 1926/27. године Андреј Биценко, академски сликар. Дуборез је рад офици-

ра Александра Редкина, а док је аутор икона познати сликар Биценко. Иконе јеванђелиста (Царске двери), Успенија Пресвете Богородице (престона икона) и Св. Јована Крститеља (јужне двери) су оригинални радови, док су Свети Сава и Свети Симеон копије радова академског сликара Уроша Предића. Остале иконе се сматрају копијама руских сликара. Иконостас је исликан у духу академског реализма и стилски је близак црквеном сликарству Уроша Предића, са којим је Биценко био у блиским односима. Карактеристике овог иконостаса су златасто – окер – смеђи колорит, видљива линија која описује контуре светитеља, а у обради одеће – видљиви набори, графизам; окер и маслинасте боје у сликању инкарната. Овај иконостас је године 1977. рестауриран.

ФРЕСКОПИС

Црква је живописана 1930. године, то је према Летопису Саборне цркве урадио молер Воја Ковачевић, том приликом је уведена и струја. Временом је гареж од свећа прекрила унутрашње зидове и малтер је почео да опада. Ново живописање је почело 1979. године, и завршено 1992. године. Живопис је рад Николауса Кундунакиса, Адониса Стергиу и Милоја Милинковића са ученицима.

ОБНОВА ХРАМА

Доласком Његовог Преосвештенства Епископа Јована, на трон епископа шумадијских 2002. године катедрални храм Богом спасавајућег града Крагујевца биће заоденут у ново рухо, блистајући тако на обали Лепеничкој као „бесцен смарагд под мирисном гором“. Трудом и заузимањем Владике Јована постављени су позлаћени крстови на куполе Саборног храма, и реновирана је комплетна конструкција крова, 2003. године. Године 2004. завршени су радови на фасади Саборног храма: обијање малтера, чишћење и прање фуга, малтерација и фарбање фасаде.

Године 2005. у Саборном храму је постављен нови мермерни под у комбинацији са гранитом и постављено подно грејање. Затим је у унутрашњости храма урађена нова електрификација. По благослову Епископа Јована потпуно су реновиране канцеларије Црквене општине. Године 2006. постављен је нови хорос пречника шест метара и полијелеј. Године 2009. Саборни храм је добио предиван дрвени кивот обложен сребром, у коме су мошти светитеља: Светог великомученика кнеза Лазара, Преподобне Анастасије мајке Светог Саве, Светог Поликарпа Смирског, непознатог светитеља из Манастира Каленић, Светог великомученика Пантелејмона, Светог Инокентија Аљаског, Светог Тихона Аљаског, Светог Теодора Тирона, Светог Харалампиа, Светог Георгија, Архиђакона Стефана, Цара Уроша српског.

Тако ће Саборни храм града Крагујевца по својој спољашњој и унутрашњој лепоти, постати истинско подобје Цркве Небеске и одсјај неба на земљи.

СА БЛАГОСЛОВОМ ЊЕГОВОГ ПРЕОСВЕШТЕНСТВА
ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ Г. Г. ЈОВАНА

САБОРНА ЦРКВА
УСПЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

ГОСПОЈИНСКЕ
СВЕЧАНОСТИ

КРАГУЈЕВАЦ
23-28. август 2010.

ПОНЕДЕЉАК

23. август 2010. године у 19 сати

ИЗЛОЖБА ИКОНА СТУДЕНАТА АКАДЕМИЈЕ ЗА УМЕТНОСТИ И КОНСЕРВАЦИЈУ СПЦ БЕОГРАД

АКАДЕМИЈА
СРПСКЕ
ПРАВОСЛАВНЕ
ЦРКВЕ
ЗА УМЕТНОСТИ
И КОНСЕРВАЦИЈУ

Висока школа - Академија Српске Православне Цркве за уметност и конзервацију је основана 1993. године, а почела са радом у академској 1994/1995. години. После низа изложби у земљи и иностранству (Минхен, Бостон, Њујорк, Стразбур), многих живописаних икона, фресака и мозаика, ову црквену високошколску установу 2008. године акредитовало је Министарство просвете Републике Србије. Помоћу мултидисциплинарних програма студентима се нуди свеукупно богословско-уметничко знање и рад на терену. Учествовањем на многим групним изложбама студенти добијају највеће референце и постају удеоници савремене уметности наше Цркве и државе.

УМЕТНИЧКИ ПРОГРАМ:
– ХОР МЛАДИХ САБОРНЕ ЦРКВЕ
– КАТЕДРАЛНИ ОКТЕТ СВЕТИ РОМАН МЕЛОД

ЧЕТВРТАК

26. август 2010. године у 19 сати

Сала Епархијског центра, порта Саборне (Нове) цркве
Крагујевац

ВЕЧЕ ПОЕЗИЈЕ ПЕСНИКА ШУМАДИЈЕ БОГОРОДИЦИ У ЧАСТ

Слободанка Луковић
професор књижевности
Јован Стојиловић
песник
Емилија Живојиновић
професор књижевности
Александар Лаковић
доктор
Љубомир Пјевчевић
песник

УМЕТНИЧКИ ПРОГРАМ:
– ХОР МЛАДИХ САБОРНЕ ЦРКВЕ
– КАТЕДРАЛНИ ОКТЕТ СВЕТИ РОМАН МЕЛОД

ПЕТАК

27. август 2010. године у 17 сати

Саборна црква, Крагујевац

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ

Служиће Његово Преосвештенство Епископ шумадијски
Г. Г. Јован са братством Саборног храма

СУБОТА

28. август 2010. године у 8 сати

Саборна црква, Крагујевац

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА

СУБОТА

28. август 2010. године у 18 сати

Сала Епархијског центра, порта Саборне (Нове) цркве
Крагујевац

ЦРКВЕНО-НАРОДНО СЛАВЉЕ

ИГРЕ И ПЕСМЕ СРПСКОГ АНСАМБЛА СМИЉЕ
ВОЈИСЛАВ Д. СПАСИЋ, тенор
МАРИЈА С. ПЕТРОВИЋ, вокални солиста
МОМИР БРАДИЋ И ВЕСНА ПОПОВИЋ
ДОАЈЕНИ СРПСКОГ ГЛУМИШТА ИЗ КРУШЕВЦА
ПРЕДРАГ Д. ОБРОВИЋ, водитељ

Организациона подршка:
СРПСКА КРУНА
КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИ ЦЕНТАР